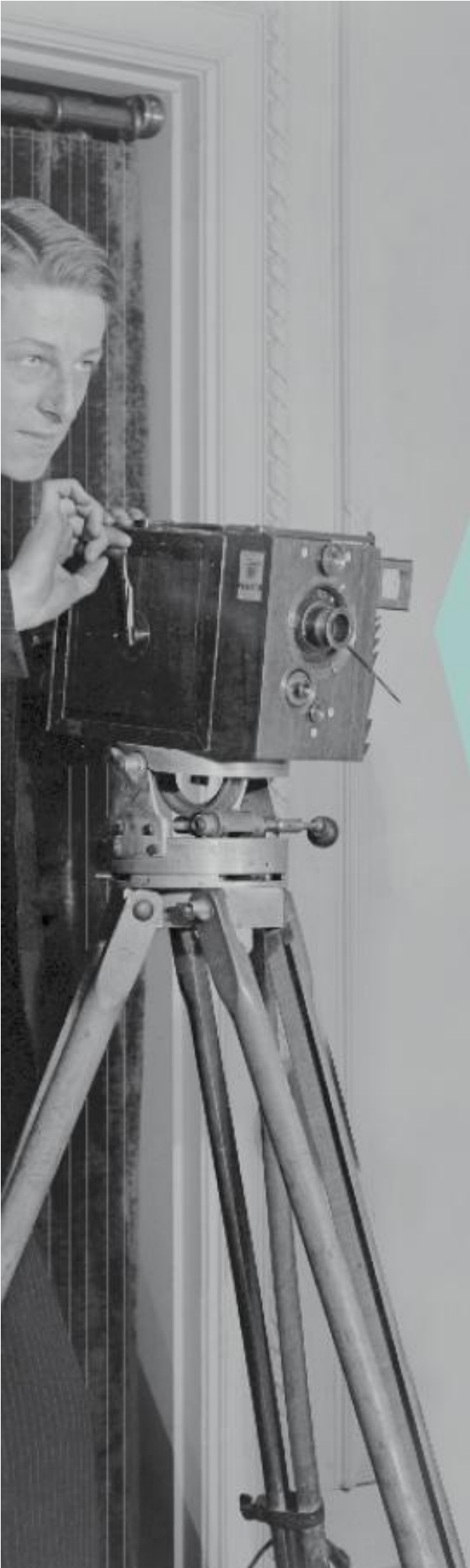

SHORT CUT

MALÉ PŘÍBĚHY
VELKÁ TÉMATA

PLÁN LEKCE

Autorem lekce je:
Centrum Edukacji Obywatelskiej (Polsko)

NÁZEV: **Kovbojové z předměstí**
Zodpovědnost člověka vůči zvířatům

DOPORUČENÝ VĚK: 13–15 let

DÉLKA:
- Cvičení 1 – 20 min.
- Cvičení 2 – 45 min.
- Cvičení 3 – 45 min.

CÍLE: Být empatický a ohleduplný ke zvířatům.

Žáci:
- se zamýšlejí nad tím, proč člověk potřebuje zvířata a naopak
- dokážou vysvětlit, v čem spočívá zodpovědnost za zvíře, o které se starají
- se učí rozpoznávat roli filmových vyprávěcích prostředků v případě líčení emocí a vztahů, které spojují jednotlivé protagonisty

POMŮCKY:
- **PRACOVNÍ LIST 1–5** (do každé skupiny jeden)
- psací potřeby
- tabule/flipchart

POSTUP:

CVIČENÍ 1

1. Na úvod se žáků ptáme: *Pokud byste si jako třída mohli osvojit nějaké zvíře, jaké by to bylo?* Po krátké diskusi rozdělíme žáky do skupin po 3–4 žácích a do každé rozdáme **PRACOVNÍ LIST 1**. Jejich úkolem bude zodpovědět 5–6 anketních otázek z pracovního listu.
2. Pokračujeme diskusí a ptáme se žáků: *Jaké byly reakce členů školního kolektivu na anketní průzkum? Jaké emoce jste pociťovali při plnění tohoto úkolu?*
3. Poté vyzveme žáky, aby si pročetli získané odpovědi a snažili se zamyslet nad tím, jaké zvíře splňuje veškerá kritéria, na která se v anketě poukazuje, a zda takové zvíře vůbec existuje. Žáci se mohou pokusit zvíře vyhledat i na internetu.
4. Dále pokračujeme diskusí a ptáme se: *Co lidé očekávají od osvojených zvířat? Je něco takového vůbec splnitelné?* Žáky vedeme k tomu, že důležitější než zevnějšek a charakter zvířete je to, co nám může zvíře dát a co se od něj můžeme naučit. Důležité je, aby v diskusi zazněly výpovědi ve smyslu, že zvíře není hračka a že bychom měli dbát na to, aby vztah mezi člověkem a zvířetem byl oboustranně přínosný.

CVIČENÍ 2

1. Sdělíme žákům, že budou pracovat ve třech skupinách metodou *World Café*, a zároveň vysvětlíme, v čem tato metoda spočívá.
   Poznámka: Metoda umožňuje skupinám účastníků sdílet své zkušenosti a názory a zároveň hledat odpovědi na otázky, které jsou předem dané. Bližší informace o metodě najdete dostupné online například na www.patricipativnimetody.cz.
2. Cílem cvičení bude vytvořit „Školní kodex zodpovědného osvojení zvířat“, který vznikne na základě materiálů prezentovaných u tří stolků. Každá skupina se zdrží u jednoho stolku sedm minut. U každého stolku vzniknou tři zásady (každá vytvořena jinou skupinou). Celkem tedy vznikne devět zásad.

3. Následně rozdělíme třídu na tři skupiny a zvolíme tři koordinátory jednotlivých stolků, kteří u nich zůstanou po dobu trvání celého cvičení, zatímco se u nich budou střídat jednotlivé skupiny. Úkolem koordinátorů je stručné nastínění prezentovaného pomocného materiálu a dohled nad tím, aby se zásady navrhované jednotlivými skupinami neopakovaly. U stolků pracujeme s těmito materiály:
    - **PRACOVNÍ LIST 2** – Všeobecná deklarace zvířecích práv
    - **PRACOVNÍ LIST 3** – Článek o osvojování exotických druhů zvířat
    - **PRACOVNÍ LIST 4** – Rozhovor s Henrykem Strzelczykem, ředitelem zvířecího útulku
4. Nakreslíme na tabuli tři velké obrázky – batoh, komiksovou bublinu a lupu. Vedle batohu napíšeme „Co se budu snažit uvést do života?“, vedle bubliny „O čem budu přemýšlet?“ a vedle lupy „O čem se dozvím víc?“. Vyzveme žáky, aby se každý z nich zamyslel a dopsal své vlastní odpovědi do vyznačených obrazců libovolnou formou (krátkými větami, jednotlivými hesly, pomocí kreseb apod.).
5. Na závěr zadáme žákům domácí úkol – naplánovat nejrůznější propagační aktivity, které představí „Školní kodex zodpovědného osvojení zvířat“ celému školnímu kolektivu.

CVIČENÍ 3

1. Na úvod žáky stručně uvedeme do problematiky filmu. Ještě před projekcí je upozorníme, že film obsahuje silné emoce, které prožívá hlavní hrdina, čtrnáctiletý Dylan, který se snaží osvojit svou klisnu. Požádáme žáky, aby během sledování filmu věnovali zvláštní pozornost vztahu Dylana se zvířetem.
2. Následuje **projekce filmu**.
3. Vyzveme žáky, aby se podělili o své první reakce na zhlédnutý film. Každý žák řekne dvě až tři slova, která co nejlépe vyjadřují jeho osobní stanovisko a emocionální rozpoložení po zhlédnutí filmu. Následně provedeme stručné shrnutí a zhodnocení dojmů z filmu.
4. Dále se ptáme žáků: *Jsou emoce a vztahy mezi protagonisty zdůrazněny prostřednictvím různých filmových prostředků?* K tomuto úkolu je rozdělíme na skupiny po 3–4 a rozdáme jim rozstříhané fotky se záběry z filmu (**PRACOVNÍ LIST 5**). Požádáme je, aby se pro začátek snažili zrekonstruovat příběh filmu a složili skládačku ve správném chronologickém pořadí.
5. Po splnění tohoto úkolu se jich zeptáme, zda lze odhadnout na základě celkové kompozice záběrů, způsobu filmového ztvárnění (široký záběr, detail atp.) a vzájemné pozice protagonistů náladu a emoce plynoucí z jednotlivých scén. Ptáme se:
    - *Co například znamená stín koně, který se objeví mezi postavou Dylana a zdí?*
    - *Co o vzájemném vztahu mezi protagonisty vypovídá Shelly, která je uvázaná a je nucena ke koupání?*
    - *Jaké pocity v nás vyvolávají zvířata, která se k sobě vzájemně tulí a vyplňují téměř celý prostor záběru?*
    - *Jaké asociace nám vytanou na mysli, když vidíme cválající stádo koní a obrovské prostranství, které je obklopuje?*
    - *Co lze říct o Dylanovi, když ho sledujeme, jak se dívá za vzdalující se klisnou a jak ji křečovitě drží na uzdě?*
6. Cvičení ukončíme společnou diskusí a sdílením jednotlivých postřehů.

PŘÍLOHY

PRACOVNÍ LIST 1

Pokud byste si jako třída mohli osvojit nějaké zvíře, jaké by bylo?

1. Jak má být velké?
2. Má být mladé, nebo na vrcholu sil?
3. Jaké má mít zbarvení?
4. Má mít na těle jednobarevné, nebo vzorované zbarvení?
5. Jaké má mít pokrytí těla?
6. Kolik by mělo mít tlapek/ploutví/pařátů?
7. Má být tiché, nebo hlasité?
8. Jakým způsobem se má pohybovat?
9. Má být domestikované, nebo divoké?
10. Má to být dravec, nebo býložravec?
11. Má být spíše klidné, nebo zdivočelé?
12. Má být společenské, nebo samotářské?
13. Má to být denní, nebo noční zvíře?
14. Má to být domácí, nebo exotický druh?

PRACOVNÍ LIST 2 – Všeobecná deklarace zvířecích práv

Tento dokument byl slavnostně představen 15. října 1978 v pařížském sídle UNESCO.

Článek 1

Všichni živočichové se rodí sobě rovni a mají stejné právo na existenci.

Článek 2

1. Každý živočich má právo na úctu.
2. Člověk coby živočišný druh nesmí porušováním tohoto práva ostatní živočichy vyhlazovat ani je vykořisťovat; jeho povinností je využít svých znalostí ve prospěch zvířat.
3. Každý živočich má právo na pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.

Článek 3

1. Žádné zvíře nebude vystaveno ani špatnému, ani krutému zacházení.
2. Jestliže je usmrcení zvířete nevyhnutné, musí být okamžité, bezbolestné a nesmí u něj vyvolávat úzkost.

Článek 4

1. Každé zvíře, které patří mezi divoké živočišné druhy, má právo na život ve svém vlastním přirozeném prostředí – na souši, ve vzduchu či ve vodě, a má právo se rozmnožovat.
2. Jakékoliv zbavování svobody, byť pro edukativní účely, je s tímto právem v rozporu.

Článek 5

1. Každé zvíře, které náleží k živočišnému druhu tradičně žijícímu v okolí člověka, má právo žít a vyrůstat takovým tempem a v takových životních a svobodných podmínkách, jež jsou vlastní jeho druhu.
2. Jakákoliv úprava tohoto tempa či těchto podmínek stanovená člověkem pro komerční účely je s tímto právem v rozporu.

Článek 6

1. Každé zvíře, které si člověk zvolil za společníka, má právo žít tak dlouho, jak je to pro něj přirozené.
2. Opuštění zvířete je činem krutým a ponižujícím.

Článek 7

Každé pracující zvíře má právo na rozumné omezení délky a intenzity své práce, na výživu umožňující regeneraci a na odpočinek.

Článek 8

1. Pokusy na zvířatech zahrnující fyzické či psychické utrpení jsou s právy zvířete neslučitelné, i když jde o pokusy lékařské, vědecké, komerční nebo o jakoukoli jinou formu pokusu.
2. Je nutno využívat a rozvíjet náhradní techniky.

Článek 9

Pokud je zvíře chováno pro potravu, nesmí mu jeho výkrm, umístění, převoz a usmrcení způsobovat úzkost a bolest.

Článek 10

1. Žádné zvíře nesmí být využíváno pro zábavu člověka.
2. Exhibice zvířat a představení, která využívají zvířata, se neslučují s důstojností zvířete.

Článek 11

Jakýkoli čin, který vede k usmrcení zvířete, aniž by to bylo nezbytně nutné, je vraždou, to znamená zločinem proti životu.

Článek 12

1. Jakýkoli čin, jenž vede k usmrcení velkého počtu divokých zvířat, je genocidou, to znamená zločinem proti živočišnému druhu.
2. Znečišťování a ničení přirozeného životního prostředí vede ke genocidě.

Článek 13

1. S mrtvým zvířetem se má zacházet ohleduplně.
2. Kruté scény, jejichž oběťmi jsou zvířata, mají být zakázány v kinech i v televizi, pokud není jejich cílem demonstrovat porušování práv zvířete.

Článek 14

1. Organizace na ochranu zvířat a ohrožených druhů mají mít zastoupení na vládní úrovni.
2. Zvířecí práva má chránit zákon, tak jako chrání práva člověka.

PRACOVNÍ LIST 3 – Článek o osvojování exotických druhů zvířat

Exotické terárium v Lublinu: Zvířat stále přibývá

Krajty, varan, zmije útočná, pavouci sklípkani, štíři, leguán, žáby, želvy, hadi – v lublinském exotickém teráriu se nachází celkem 131 kusů zvířat. Každé z nich je zatíženo leckdy velmi krutým příběhem. Některá z nich byla odebrána svým majitelům kvůli nevhodné péči, jiná sem byla odložena, zatímco další byla nalezena v ulicích našeho města. Proč končí právě tady? Většinou začala své majitele nudit, nebo se jim prostě stala na obtíž.

Jedním z oblíbenců pečovatelů je leguán, který byl celých sedm let dokrmován pouze salátem. V důsledku této nevhodné stravy má deformovanou páteř. Přestože se postup choroby podařilo pozastavit, už nikdy se zvíře nevrátí k plné mobilitě. Je tu také velké množství želv, které sem přicházejí s poškozenými krunýři, zejména v důsledku nezodpovědného chování svých majitelů. (…)

„Část z nich je poskytována k osvojení. Zájemců je mnoho, nicméně jen málokdo z nich je dostatečně zodpovědný. Proto jsme také vypracovali speciální metodiku. Nejprve provedeme adopční kontrolu, během které ověřujeme, jestli jsou v novém domově odpovídající podmínky pro chov, zda budoucí majitel disponuje potřebnými znalostmi a také jestli všichni členové rodiny akceptují přijetí konkrétního zvířete pod svou střechu. I poté, co jej dáme k osvojení, zůstává pod naší neustálou kontrolou. (...)“

Exotické terárium provozuje i vzdělávací středisko.„(...) Soustředíme se hlavně na děti a mládež, protože právě znalosti mladých lidí o problémech týkajících se zvířat se zcela jistě v budoucnu zhodnotí. Dospělému mnohdy hůře vysvětlíte, že zvíře není žádná hračka a že je potřeba mu zajistit vhodné podmínky k životu. Obzvláště dnes, kdy obliba teraristiky roste. Podle údajů statistického úřadu je v oblíbenosti chovatelů již na třetím místě za chovem psů a koček. Za svou popularitu vděčí i stále nižším pořizovacím cenám těchto zvířat a jejich všeobecné dostupnosti.“

Zdroj: http://lublin.naszemiasto.pl/artykul/lubelskie-egzotarium-zwierzat-wciaz-przybywa-zdjecia,2820032,art,t,id,tm.html

PRACOVNÍ LIST 4 – Rozhovor s Henrykem Strzelczykem, ředitelem varšavského zvířecího útulku na Paluchu

Dobrá, takže přijdu do útulku a řeknu, že chci psa. Co se bude dít dál?

Častěji k nám lidé volají. Nejprve pak řekneme, ať se podívají na naše internetové stránky a prohlédnou si galerii zvířat, které nabízíme k osvojení. Když už se ti rozhodnutí dostaví k nám, sdělí nám své požadavky a očekávání. Pracovníci v kanceláři zabývající se osvojením jim sdělí, ve které části útulku najdou dané zvíře, a vyzvou je k prohlídce. Zájemci se procházejí mezi boxy a na každém z nich je vizitka, kterou připravili naši dobrovolníci s informacemi, co mají ten který pes nebo kočka rádi, jací jsou a co potřebují. Na vizitce je i telefonní číslo na dobrovolníka. Zájemci si s ním mohou domluvit procházku a o zvířeti si promluvit.

A co když na nás pes nezareaguje zrovna nejlépe?

Ve vztahu mezi zvířetem a člověkem je potřebná stejná míra chemie jako mezi lidmi. Pokud si během první procházky všimneme, že pes vykazuje naprostou absenci zájmu o svého potenciálního majitele, raději nabídneme osvojení jinému zájemci.

Zaslechla jsem i názor, že osvojení psa je leckdy obtížnější než adopce dítěte.

Před osvojením provádíme velmi obšírný rozhovor. Někteří dokonce tvrdí, že je až nelítostný. Otázky máme formulovány tak, že se z odpovědí nikdo nevykroutí. Pakliže by někdo jednou zalhal, tak se to v pozdější fázi projeví. Informujeme majitele mj. o povinnosti zajistit zvířeti veterinární péči. A pak se taky ptáme, jak je napadlo osvojit si opuštěné zvíře. Jestli na to někdo odpoví, že to chtělo jeho dítě, tak nám hned svitne, jestli náhodou nejde jen o nějaký dárek nebo odměnu. Dárek a odměna se totiž dají vyhodit, kdežto nám jde o trvalý vztah.

Jak tvrdá jsou vlastně ta kritéria výběru chovatelů? Musím mít dostatečně velký byt, příjmy a životní styl, abych si mohla osvojit psa?

Občas sem někdo přijde a prohlásí, že psa potřebuje ke hlídání domu. My to ale musíme odmítnout, protože k tomu účelu slouží bezpečnostní agentury. Pes má být náš společník. Jestli s vámi bude bydlet na 30 nebo 70 čtverečních metrech, to už je pro nás vedlejší. Když už jste si jednou jistá, že se do bytu vejdete oba, my to zpochybňovat nebudeme. Nakonec se může ukázat, že vám stejně bude stačit jediné společné křeslo. Jedna paní si chtěla vzít obrovské psí plemeno do maličkého bytu. Byl to kavkazský ovčácký pes, 60 kilo váhy a garsonka o ploše 30 metrů. My potom s takovým člověkem debatujeme, přesvědčujeme jej, aby své rozhodnutí změnil. A když to nezafunguje, musíme taky občas říct „ne“.

Zdroj: http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,24173388,tajemnica-znikajacych-psow-i-kotow.html

PRACOVNÍ LIST 5

1.

2.

3.

4.

5.

6.

